

Avaluació del Programa CROMA (2006-2014): un model de suport a la infància en risc d'exclusió social des de la FAS - UAB

-Informe executiu-

PROGRAMA
C.R.O.M.A.*

Dra. Marta Bertran i Dr. Jordi Pàmies
Departament de Pedagogia Sistemàtica i Social
CER Migracions EMIGRA - UAB

Elsa Espinosa i Anna Tajadura
Fundació Autònoma Solidària - UAB

PROGRAMA C.R.O.M.A.*

C de Cohesió, de Coneixement, de Compromís i de Capacitat

R de Referent, de Reforç, de Repte

O d'Objectiu, d'Oportunitat, d'Optimisme

M de Motivació, de Multiculturalitat, de Metodologia

A d'Autonomia, d'Aprenentatge i d'Arrels

El Programa CROMA

El Programa socioeducatiu de la FAS, es va iniciar el curs 2005-2006 com a Programa de voluntariat per donar suport a infants de famílies immigrades, nouvinguts al sistema educatiu a l'etapa d'educació primària en el marc del Pla LIC (Pla per la Llengua, la Interculturalitat i la Cohesió Social) del Departament d'Educació de la Generalitat de Catalunya.

Conegut en els seus inicis com a Programa Infància, va prendre el nom actual de CROMA durant el curs 2009 – 2010 i va passar a dirigir-se també a joves d'educació secundària obligatòria.

Els objectius del Programa

Els objectius del Programa CROMA han estat modificats al llarg dels nou anys de funcionament. No obstant, la proposta ha partit d'uns principis generals, implícits en el Programa des dels seus inicis.

- El suport a l'estudi i l'afavoriment de l'autonomia
- El coneixement i l'ús de la llengua catalana
- L'acompanyament d'estudiants universitaris com a model de referència
- La promoció de la cohesió social

La recerca

La recerca ha tingut com a objectiu conèixer l'impacte del Programa CROMA al llarg de la seva trajectòria de nou anys; i avaluar aquest impacte de manera específica tant en els centres i en els infants que hi han participat de manera continuada, com en els estudiants universitaris.

La metodologia emprada ha estat mixta: quantitativa i qualitativa. S'ha dut a terme un estudi longitudinal a partir de les dades existents, que han estat recollides de forma

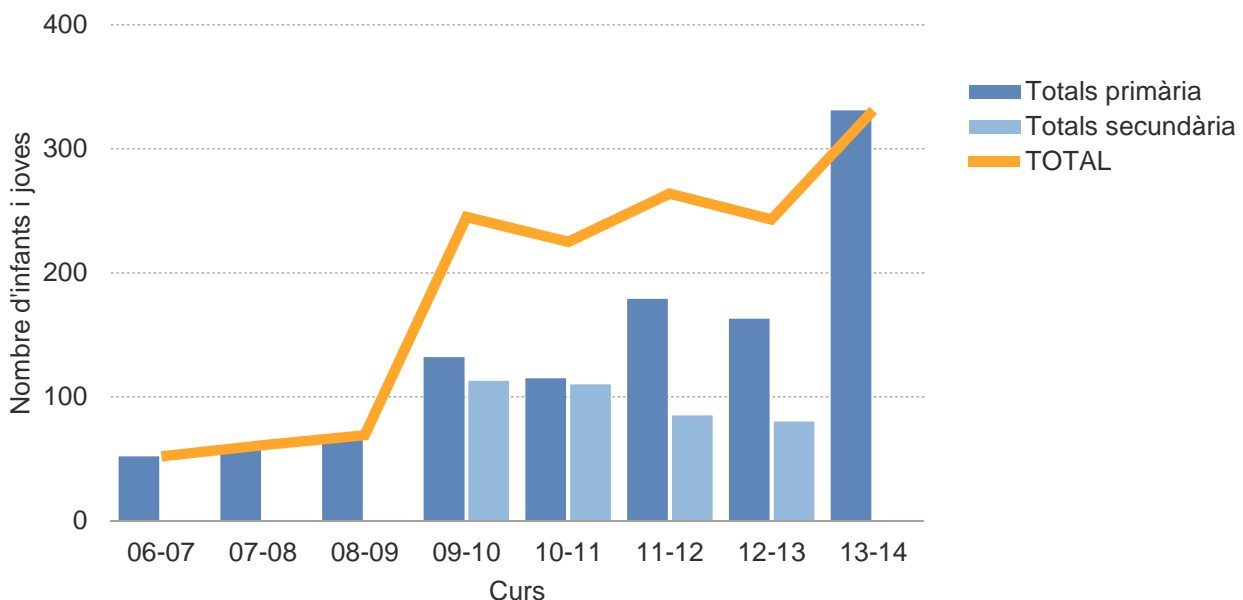
sistemàtica els darrers quatre cursos (des del 2010 fins el 2014) pels tècnics del Programa. També s'han recollit noves dades dels 1063 infants d'educació primària i secundària participants dels 14 centres educatius al llarg dels últims quatre cursos acadèmics.

Història, participants i centres

Al llarg d'aquests anys, el Programa CROMA ha anat creixent i modificant-se i ha arribat a desenvolupar la seva activitat en **28 centres** (22 escoles i 6 instituts) i en **6 municipis**. (Sabadell, Rubí, Cerdanyola del Vallès, Badia del Vallès, Barberà del Vallès i Terrassa). El curs 2013-2014 s'ha dut a terme en un total de 19 escoles d'educació primària.

Evolució del nombre d'infants i joves participants al Programa CROMA.

Des del curs 2006-2007 al 2013-2014

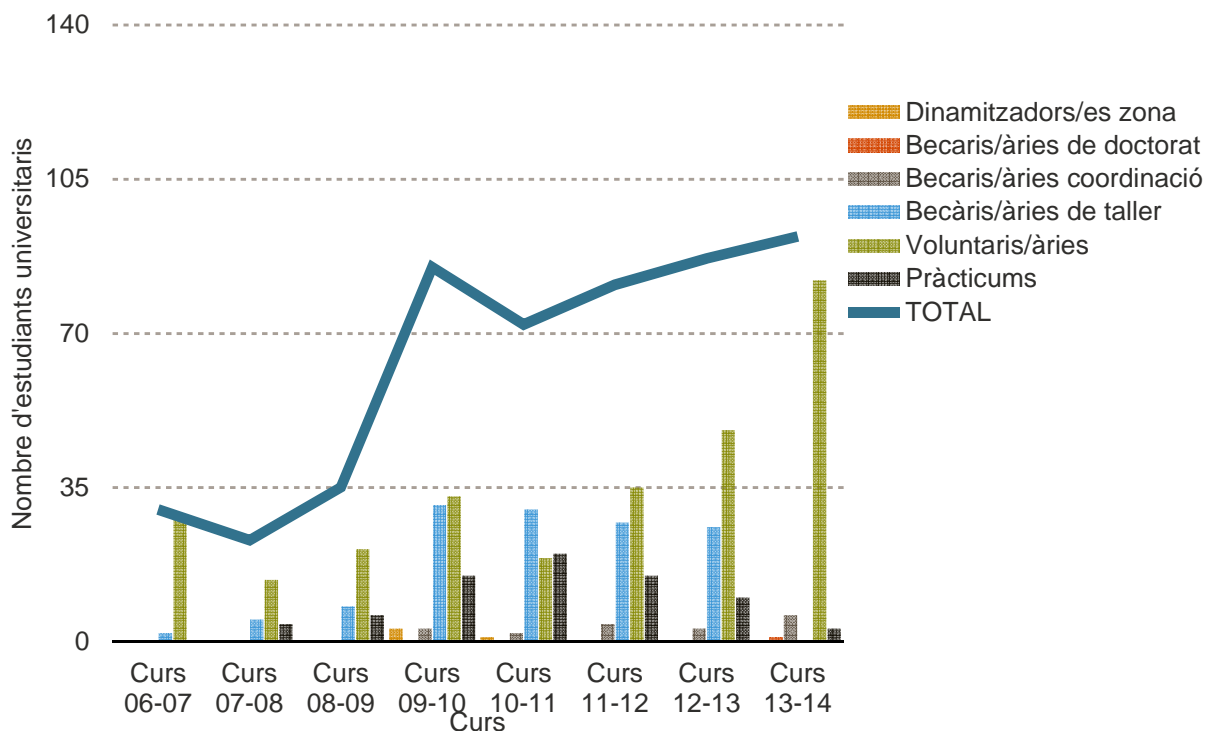

La presència d'infants fills de famílies estrangeres ha estat una constant del Programa, i oscil·la entre el 46,4% del curs 2012-13 i el 28,17% del curs 2013-14.

El nombre total d'estudiants participants en el Programa ha anat a l'alça fins arribar un total de 502.

Estudiants de la UAB vinculats al CROMA.

Des del curs 2006-2007 al 2013-2014

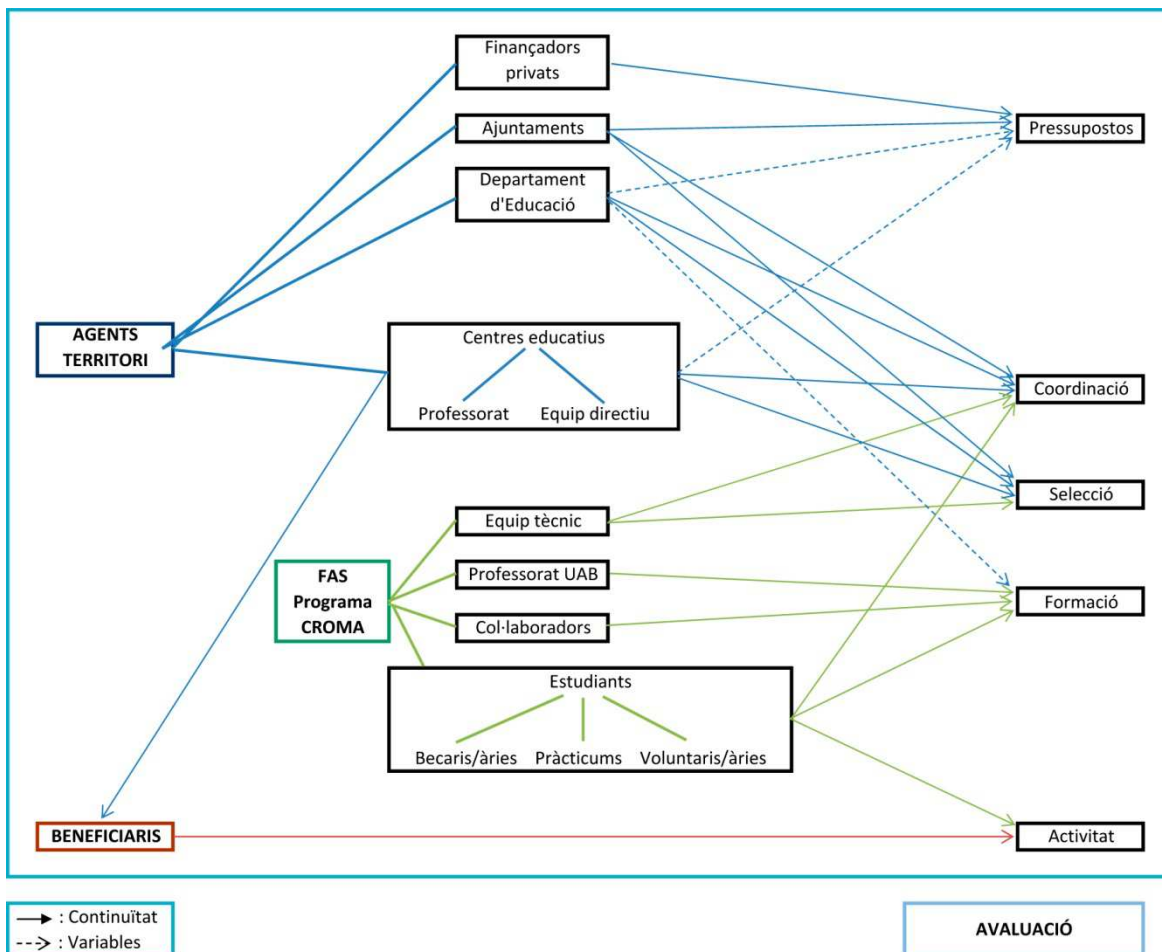
Els estudiants universitaris participants al Programa són majoritàriament:

- Noies (83%)
- Estudiants de Grau (95%)
- De les facultats de Ciències de l'Educació (28%), de Psicologia (34%) i de Filosofia i Lletres (13%)

El model CROMA

Al llarg dels nou anys, el Programa s'ha anat ajustant a les circumstàncies del context i a les oportunitats de finançament. Això no obstant, hi ha alguns elements permanents que ens permeten identificar d'una manera genèrica, el model CROMA: compromís de la UAB a favor de la infància en risc d'exclusió en el territori, amb la col·laboració d'estudiants i en complicitat amb una xarxa extensa de relacions amb els múltiples agents implicats.

El model CROMA: agents implicats i nivells relacionals

Després d'un primer "model", resultat d'una etapa marcada de manera exclusiva per la participació dels voluntaris i per un minso suport econòmic, emergeix un segon "model" producte del període 2009-2010 fins el 2012-2013, en què s'incrementen i es fan estables les fonts de finançament públic i privat i s'introdueixen noves figures, com les de l'estudiant becari coordinador i l'estudiant becari de taller. Aquesta etapa, que finalitza el curs 2013-2014, condueix a un nou model, l'actual, fruit de la disminució del nombre d'hores d'atenció a cada infant- però, en paral·lel, augmenten el nombre de centres, infants, ajuntaments i estudiants de la UAB implicats.

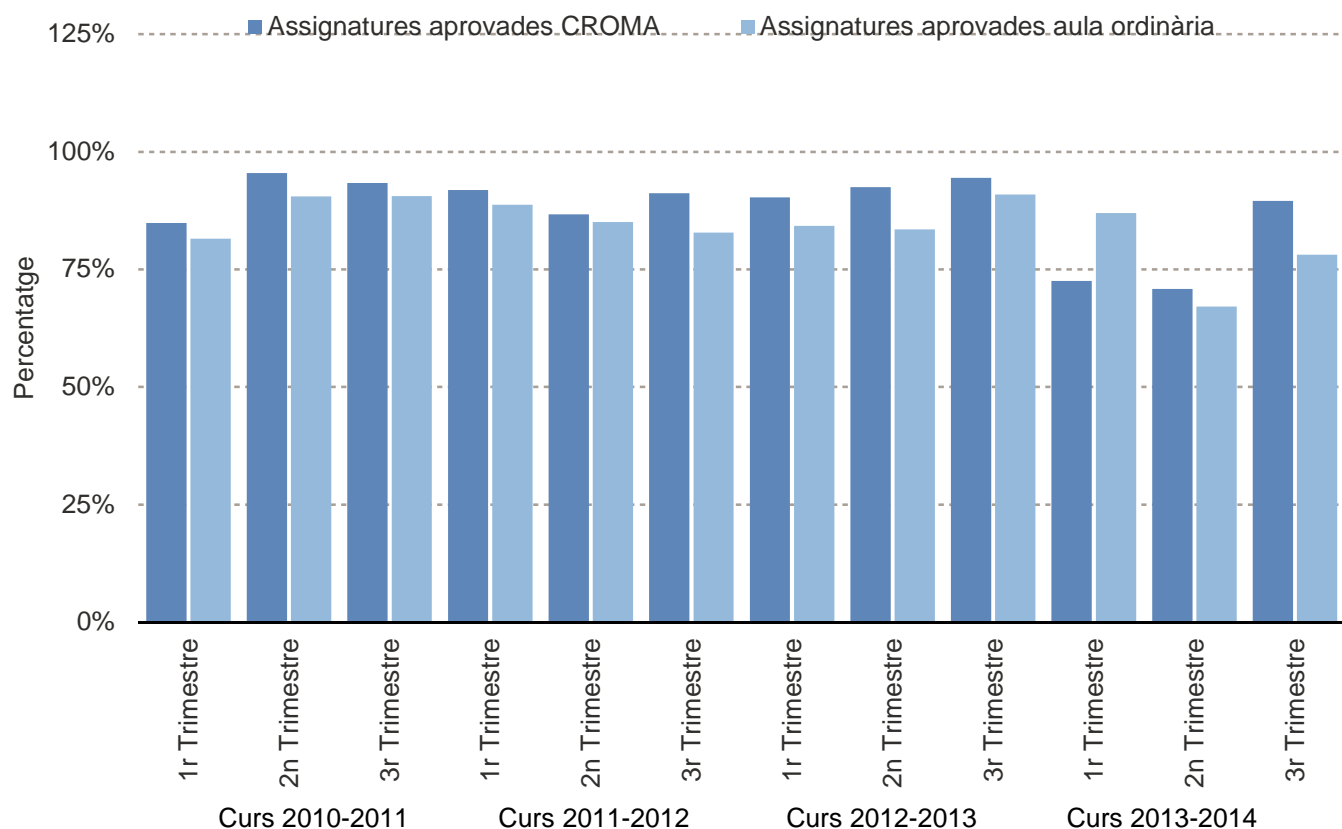
L'impacte del CROMA sobre els infants

Una de les qüestions que comparteixen tots els agents consultats és que el Programa genera beneficis als infants als quals es destina. El professorat considera el Programa com un dispositiu que afavoreix la igualtat d'oportunitats, tal i com ho fan altres actuacions dels centres educatius.

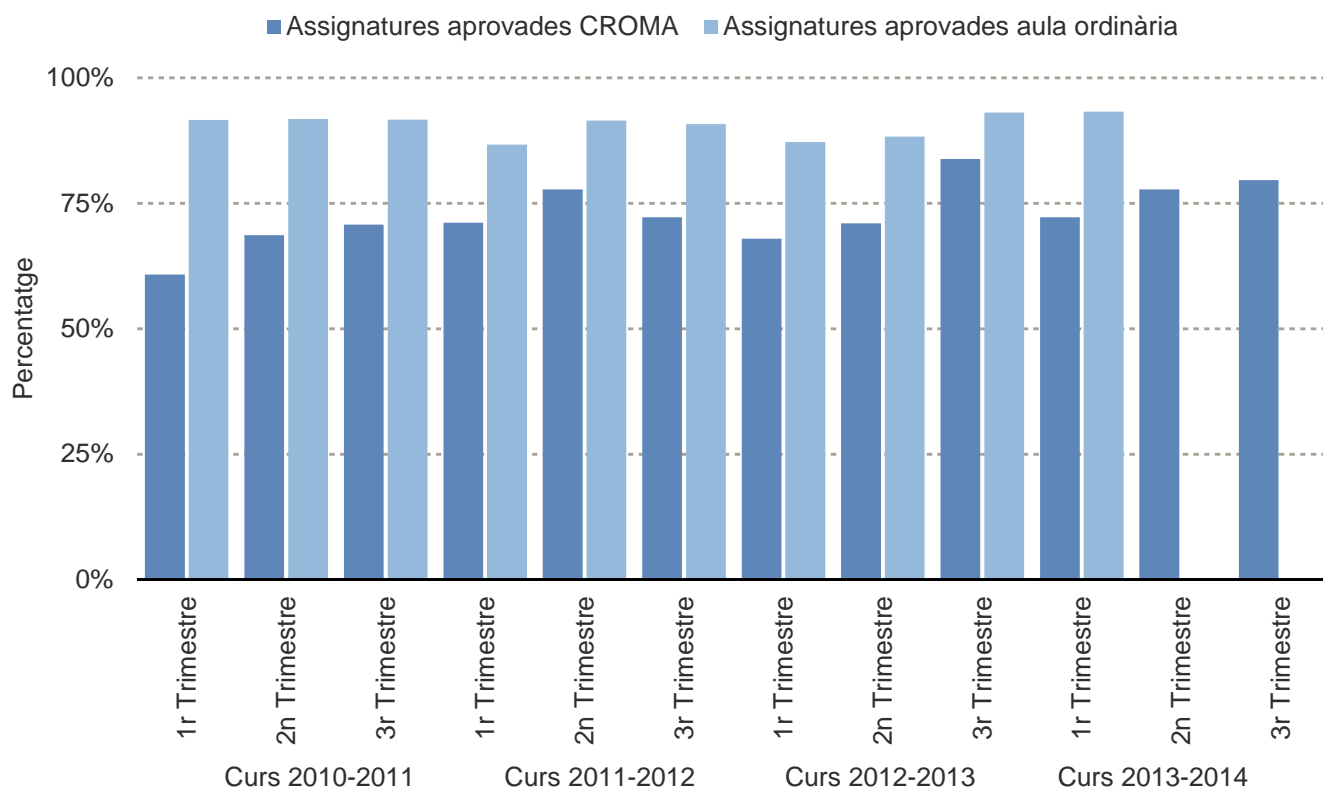
A l'etapa d'educació primària en general, l'alumnat que assisteix al CROMA millora els resultats entre el primer i el tercer trimestre o bé els manté, en el pitjor dels casos, en totes les matèries.

Troblem dos models diferenciats de comportament de centre de primària en funció dels resultats acadèmics: aquell en què l'alumnat CROMA sempre té resultats acadèmics superiors a la resta del grup classe, i el segon, aquell en què l'alumnat CROMA té resultats inferiors a la resta del grup classe, però amb una millora superior al conjunt.

Resultats acadèmics dels infants del centre E2 que assisteixen al Programa CROMA en relació amb el total del grup classe. 2010-2014

Resultats acadèmics dels infants del centre E1 que assisteixen al CROMA en relació amb el total del grup classe. 2010-2014

En la majoria de centres els resultats de l'alumnat CROMA milloren en relació amb el seu punt de partida, tot i que no sempre els permet anivellar-se amb la resta de companys i companyes de curs.

L'alumnat que assisteix al CROMA en l'etapa d'educació secundària incrementa la proporció d'aprovat significativament.

La millora de resultats acadèmics mesurats pel nombre d'aprovat és superior entre l'alumnat de secundària en relació amb el de primària però desconeixem el comportament d'aprovat de la resta de l'alumnat de secundària que no assisteix al CROMA, de manera que resulta difícil saber i comparar el grau d'incidència del Programa en aquesta etapa educativa.

El que valora més el professorat és l'adquisició de competències transversals i hàbits que poden ajudar els infants i joves en el seu procés formatiu i ajudar a potenciar-ne la sociabilitat.

En concret, els aspectes més valorats pel professorat són:

- La millora en el comportament
- El paper socialitzador del Programa
- La incidència en la major capacitat per expressar opinions i sentiments
- L'aprenentatge i el desenvolupament d'estratègies a l'hora de resoldre conflictes
- L'adquisició d'una major seguretat en sí mateixos i l'impacte emocional

L'impacte sobre els joves universitaris

Participar en el CROMA aporta una satisfacció personal, vinculacions afectives amb els infants, un cert nivell d'autorealització i un grau d'implicació elevat.

El joves universitaris exposen que el Programa els aporta aprenentatges a diferents àmbits:

- Desenvolupament i adquisició de capacitats comunicatives, competències per al futur món laboral i coneixement del món escolar - educatiu des d'una perspectiva diferent
- Sensibilització sobre les desigualtat socioeducatives, la presa de consciència d'alguns prejudicis i estereotips propis, i aprenentatges sobre la vida en general, coneixement de les trajectòries i les limitacions dels infants

Valoració del model actual CROMA

Amb el nou model, el nombre de centres i d'infants beneficiaris augmenta però la reducció d'hores de dedicació a cada infant genera menors expectatives envers el Programa i es redueixen els objectius a assolir, segons la percepció dels centres i dels voluntaris i voluntàries

Encara que el canvi del model CROMA no ha suposat grans variacions pel que fa a la coordinació, l'organització, o el tipus de relació que es té des dels centres amb els voluntaris i voluntàries, des de la perspectiva del que reben els infants el professorat viu el nou model com una pèrdua atès que es considera que les expectatives sobre el Programa són menors, els objectius per assolir també es redueixen i s'estableix un vincle menor amb els infants.

Recomanacions

A partir dels elements recollits en aquesta avaluació proposem la continuïtat i l'enfortiment del Programa CROMA amb recomanacions concretes de caire institucional i metodològic.

Recomanacions institucionals

- Continuar impulsant el Programa i valorar el rol de cada institució en els processos de coordinació entre la FAS - UAB, els municipis, el Departament d'Ensenyament i les escoles participants en el Programa. Aquesta coordinació resulta un factor imprescindible per a garantir els bons resultats i la qualitat del Programa.
- Impulsar des de la FAS - UAB la creació d'un consell assessor format pels diversos agents del territori que col·laborin en l'adequació dels objectius del Programa a les noves realitats escolars i socioeconòmiques, en el context de les possibilitats de finançament.

Recomanacions metodològiques

- Repensar la vigència dels criteris de selecció dels infants, a fi i efecte de fer-los compatibles amb les noves realitats socioeconòmiques i les situacions d'exclusió social producte de la crisi.
- Consolidar espais de formació i d'intercanvi d'experiències entre els estudiants universitaris participants en el Programa.
- Impulsar des de la FAS-UAB un recull i registre més sistematitzat dels resultats acadèmics i d'impacte social en els centres participants en el Programa. Això permetria ajudar a prendre decisions per ajustar el Programa a les noves realitats existents.

La comparació entre els models del Programa implementats al llarg d'aquests anys ens permet assenyalar la importància de dissenyar un nou model CROMA estable en la disponibilitat de recursos i en períodes de temps suficients, que permeti plantejar uns objectius a mitjà termini de millora de l'impacte de la intervenció. En aquest sentit, ens permetem apuntar els elements següents com a clau per a repensar una possible nova etapa, des de la perspectiva dels recursos i amb l'objectiu de millorar l'impacte de l'atenció als infants en risc d'exclusió.

Recursos

Garantir els recursos de finançament destinats al Programa a fi de poder assegurar la continuïtat i la qualitat de les seves actuacions.

Mantenir i potenciar la implicació d'estudiants de la UAB, com a espai d'aprenentatge d'habilitats i de formació en l'àmbit social.

Impacte

- Repensar l'abast de les intervencions del Programa per afavorir un model de continuïtat per als infants. Això suposa establir un model més intensiu i de llarga continuïtat que afronti les transicions entre etapes educatives (destinat a infants que puguin estar inclosos en el Programa entre 5è de primària i fins a 2n d'ESO) enlloc d'un model de caràcter més extensiu i centrat de manera exclusiva en l'educació primària i en un nombre més gran de centres i d'infants
- Augmentar les hores d'actuació directa del Programa en cada centre participant a fi i efecte de que cada infant pugui beneficiar-se dels tallers de suport dos dies per setmana
- Promoure actuacions de continuïtat durant l'estiu amb la finalitat de consolidar els guanys en els aprenentatges i els hàbits adquirits pels infants durant el curs escolar

PROGRAMA
C.R.O.M.A.*

emi
GRA

UAB
Universitat Autònoma
de Barcelona

Fundació Autònoma Solidària
www.uab.cat/fas

Grup Emigra
<http://grupsderecerca.uab.cat/emigra/es>

Avaluació del programa CROMA (2006-2014): un model de suport a la infància en risc d'exclusió social des de la FAS-UAB. Informe executiu